

VOORREDE.

In April 1879 ontving het Hoofdbestuur van de Nederlandsche Maatschappij ter bevordering der Pharmacie van den Heer Ed. Schaer, Hoogleraar aan het Polytechnicum te Zurich, een schrijven, waarbij de Maatschappij werd uitgenoodigd tot medewerking aan het tot stand brengen van eene Geschiedenis der Pharmacie, en wel door het leveren der voor ons land benoodigde bijdragen.

Hoewel het Hoofdbestuur overtuigd was, dat deze omvangrijke arbeid van Prof. Schaer op groote bezwaren zou stuiten ook in de overige landen van Europa, die alle op dezelfde wijze tot medewerking waren uitgenoodigd, meende het toch te moeten beproeven in hoeverre het mogelijk zou zijn, bedoelde taak voor ons land tot stand te brengen. Daartoe werd een beroep gedaan op de samenwerking van alle leden der Maatschappij tot het verzamelen van historische bronnen en feiten.

In hare Algemeene Vergadering, in 1880 te Amsterdam gehouden, kon het eerste Rapport over eenige reeds ingekomen bijdragen worden medegedeeld en werden tevens maatregelen beraamd om den aangevangen arbeid voort te zetten. Daartoe werden aan elk Departement de steden opgegeven, waartoe zijn

onderzoek zich zou bepalen, en de vragen medegedeeld, waarvan de beantwoording wenschelijk was.

Door deze arbeidsverdeeling is het mogelijk geweest, eene kleine verzameling van stukken, grootendeels in afschrift uit openbare en bijzondere bibliotheken van ons land, in bezit te krijgen, zoodat voldoende aanleiding bestond om, met het oog op de vele bezwaren, verbonden aan het opsporen en vaak ontraadselen van historische bescheiden, voor het verkregen resultaat dank te brengen aan allen die daartoe hadden medegewerkt en wier namen, behalve in de Berichten der Maatschappij onder No. 9 (1880) en No. 15 (1882), thans ook hier dankbaar worden vermeld ¹⁾.

Bij de beraadslaging van het Hoofdbestuur, omtrent den arbeid die nog te doen overbleef, werd algemeen de behoefte erkend om de aangevangen taak uit te breiden tot het jaar 1865, toen de thans vigeerende Geneeskundige Wetten hier te lande werden ingevoerd, en waarmede als het ware een afgerond tijdperk in de ontwikkelingsgeschiedenis der vaderlandsche arts-enijbereidkunst is afgesloten. Aangezien de ontvangen bijdragen echter niet verder strekten dan tot het einde der 18de eeuw, werd besloten nogmaals de hulp der Departementen in te roepen, welk voorstel in de Algemeene Vergadering, in 1882 te Rotterdam gehouden, onder algemeene instemming werd aangenomen. Op deze oproeping zijn echter geene bijdragen ingekomen.

De moeitevolle arbeid om de verschillende bescheiden

---

¹⁾ Zie Bijlage A.

tot een geordend en aaneensluitend geheel te brengen, deze uit te breiden en, waar noodig, aan te vullen, werd in dezelfde vergadering geregeld en, op voordracht van het Hoofdbestuur, aan mij opgedragen, die van 1876 tot 1882, als Algemeen Secretaris der Maatschappij, deze zaak van den aanvang af had geleid. De overtuiging dat ik mij moeilijk aan die taak, hoe bezwarend dan ook, kon onttrekken, heeft mij genoopt de eervolle opdracht te aanvaarden.

Zoo is dan deze arbeid door eendrachtige samenwerking tot stand gekomen.

Aan het einde der bewerking kwam het mij wenschelijk voor om tevens de invoering der Pharmacopoea Neerlandica, Ed. II, te vermelden en daarin aanleiding te vinden om vele verdienstelijke mannen uit dien tijd, die ons reeds zijn voorgegaan, te herdenken. Ik meen hiermede dezen arbeid nog meer volledig te hebben gemaakt.

Toen ik de groote taak op mij nam, kon ik niet vermoeden, dat de bezwaren daaraan verbonden nog grooter zouden zijn dan ik mij toen had voorgesteld; evenmin, dat ik ook door nog zoo vele andere werkzaamheden — waaronder mijn lidmaatschap der jongste pharmacopoe-commissie voorzeker de gewichtigste was — in de uitvoering van deze taak zoo zeer zou belemmerd worden. Hiermede moge het voldoende zijn opgehelderd, waarom de uitgave van dit werk later geschiedt, dan ik, en misschien velen met mij, hadden verwacht.

Dat deze arbeid in vele opzichten vollediger had kunnen zijn, erken ik zonder eenige tegenwerping,

maar men bedenke wel, dat de bronnen voor deze vakgeschiedenis in hooge mate beperkt zijn, en erkenne tevens dat er groote moeilijkheden zijn verbonden aan het juiste kiezen en ordenen van geschiedkundige bescheiden in het algemeen.

Ten einde den voorgenomen omvang van het werk niet al te ver te overschrijden, heb ik het onderwerp nog vaak, bij minder belangrijke onderdeelen, aanzienlijk moeten beperken.

Steeds was het mijn grootste zorg zoo nauwkeurig mogelijk te zijn, en slechts enkele malen heb ik waarschijnlijke oorzaken als de aanleiding voor deze of gene feiten te boek gesteld.

Dat de ontwikkeling der vaderlandsche artseneij-bereidkunde ook in hooge mate is beheerscht door den politieken toestand, die ons vaderland, zelfs tot in het midden van onze tegenwoordige eeuw, met kleinere of grootere tusschenpoozen beroerde, behoeft ik hier niet in herinnering te brengen. In het algemeen heb ik mij beperkt tot de bloote vermelding van slechts enkele der meest gewichtige gebeurtenissen uit onze vaderlandsche geschiedenis, en het verder aan den lezer overgelaten om zich te verplaatsen in den allengs gewijzigden politieken toestand van ons land.

Moge deze geschiedenis, wier nut wel door geen Nederlandsch pharmaceut zal betwijfeld worden, tevens leiden tot oprechte vereering van zoo vele wakkere voorgangers, die met volle recht verdienen om ten allen tijde in onze herinnering voort te leven!